

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA**

Enhet 2

DOM
2014-11-21
Meddelad i
Uppsala

Mål nr
2880-14 E

SÖKANDE

Corvara Industri- och skadeservice AB, 556076-1891

Ombud:

Advokaterna Henrik Stenberg och Hanna Vikström
Avenir Advokater AB
Drottninggatan 19
602 24 Norrköping

MOTPART

Uppsala kommun
753 75 Uppsala

SAKEN

Offentlig upphandling

KONKURRENSVERKET	
2014-11-24	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

DOMSLUT

Förvaltningsrätten bifaller ansökan om överprövning och förordnar att upphandlingen görs om.

BAKGRUND

Uppsala kommun (kommunen) har gjort en upphandling av ramavtal avseende skadesanering, dnr 13-030. Kommunen har fattat ett tilldelningsbeslut och antagit anbud från andra än Corvara Industri- och skadeservice AB (bolaget).

YRKANDEN M.M.

Bolaget ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att förvaltningsrätten förordnar att den görs om. Till stöd för sin talan anför bolaget i huvudsak följande.

Det är oklart om bolagets anbud kvalificerats till utvärdering när det gäller kravet på bevis på att en anbudsgivare ska ha en riskklass på minst 3 hos UC. Kravet strider mot proportionalitetsprincipen, då anbudsgivare måste ges möjlighet att visa en tillfredsställande ekonomisk stabilitet på annat sätt än genom rating hos ett enda kreditinstitut. Bolaget saknar kreditrating hos UC p.g.a. tvist om rating, men har erhållit ett särskilt intyg därifrån där det förklaras att bolaget rekommenderas som leverantör i bl.a. upphandlingar. Bolaget har högsta rating hos andra kreditinstitut. Då kravet ifråga är oproportionerligt och är hänförligt till det konkurrensuppsökande skedet, medför det att upphandlingen måste göras om.

Förfrågningsunderlaget har brustit i transparens när det gäller prisformuläret. Som framgår av tilldelningsbeslutet har anbudspriserna från de olika anbudsgivarna varierat kraftigt, från 5,8 miljoner kr till 28,3 miljoner kr, en skillnad på nästan 500 %, vilket är synnerligen ovanligt och talar starkt för att något brister samt att anbudsgivarna tolkat prisformuläret helt olika och lämnat pris på helt olika saker. Särskilt anmärkningsvärt är att bolaget är den anbudsgivare som tillämpar lägst timpris, medan Relita, som erbjudit det totalt lägsta anbudspriset, är den som tillämpar högst timpris. Förfrågan

är så otydlig att det finns en klar sannolikhet för att olika tolkningar av vad som efterfrågas är orsaken till att vitt skilda priser lämnats.

I prisbilagan är prisuppgifterna på följande punkter oklara. När det gäller rivning och röjning efterfrågas pris avseende "rivning och röjning av ytor", p. 1, men det framgår inte vad som avses med detta, t.ex. om det är fråga om rivning av hela byggnader eller endast ytskikt. Anbudspriserna skiljer sig extremt. Bolagets anbudspris uppgår till 5 164 000 kr medan Relitas uppgår till 23 100 kr, vilket ger en skillnad på 22 355 %. Även mellan övriga anbudsgivare skiljer det sig avsevärt.

Vidare efterfrågas pris avseende "lättare rengöring av byggnad inkl. snickerier till färdigt resultat (inkl. kök och våtrum)", p. 2a, och "svårare rengöring av byggnad inkl. snickerier. Klart för målning (inkl. kök och våtrum)", p. 2b, samt pris på "grovstädning mindre rök och sotskador typ damm (golvtäckning ska ingå)", p. 3. Det framgår inte vilka ytor kvadratmeterpriset ska avse. Det anges inte om det är fråga om golvyta, såsom i p. 1, eller totalsanerad yta inkluderande väggar och tak. Bolaget har lämnat pris på sanering av en lägenhet efter golvyta och till det priset saneras givetvis hela lägenheten, inkluderande väggar och tak. Tolkningsskillnaderna medför stora skillnader i kvadratmeterpris. Bolagets anbudspris uppgick här till totalt 5 160 000 kr medan Relitas uppgick till 745 000 kr, vilket ger en skillnad på 693 %. Även övriga anbudsgivares priser skiljer sig avsevärt åt, från 934 000 kr till 3 035 000 kr. Skillnaden mellan högsta och lägsta anbud var för p. 2a 216 % och för p. 3 var skillnaden 233 %.

När det gäller sanering av källar- och vindsutrymmen, p. 4, föreligger samma oklarhet då det inte framgår om det är en golvyta eller totalsanerad yta som räknas. Prisskillnaden uppgår till 400 % eller mer mellan anbud.

Också sanering av trapphus och desinficering, p. 8 och 9, är oklar. Det anges uttryckligen att handtvätt per våningsplan innefattar allt, t. ex. golvytan, dörrar, trappa, handledare, väggar. Det anges inte om priset ska anges per kvadratmeter golvyta för det sanerade utrymmet, såsom bolaget tillämpar det, eller per kvadratmeter sanerad/desinficerad yta, som vissa andra anbudsgivare med all sannolikhet tillämpar. Prisskillnaderna uppgår till mellan 550 % och 800 %.

I prisbilagan kan avseende sanering och evakuering av lösöre följande sägas om de olika efterfrågade prisuppgifterna.

För p. 1 – 3 efterfrågas pris per kvadratmeter golvyta med hänsyn tagen till uppdragets storlek. Priserna mellan anbudsgivarna skiljer sig åt mellan 439 och 614 %. På t.ex. p. 1 har bolaget offererat 2 636 000 kr, medan Relitas pris är 600 000 kr. Punkten avser nedpackning, flyttning samt återflyttning av löseegendom i alla tänkbara typer av lokaler, men prisuppgiften är rimligen helt beroende av hur mycket lösöre som ska evakueras och de stora skillnaderna i anbudsprisen visar att anbudsgivarna har tolkat förfrågan olika. Samma synpunkt gör sig gällande för p. 2 och 3.

Avseende p. 5 har efterfrågats omflyttning av möbler och täckning för målning/torkning med pris angivet per kvadratmeter. Det framgår inte vilken typ av kvadratmeter kommunen avser, ifall det är golvyta eller någon annan yta. Priset måste rimligen bero på hur mycket möbler som avses och golvytan säger inte så mycket.

I p. 6 efterfrågas dels flyttstädning, dels lättare avtorkning/städning på plats av endast lösöre (plana ytor, lätt nedsmutsade), och slutligen lättare avtorkning/städning på plats av både lösöre och byggnad (plana ytor, lätt nedsmutsade). I samtliga fall efterfrågas pris per kvadratmeter, men det framgår inte vilken yta som avses. Är det golvyta, vilket rimligen borde

vara fallet för flyttstädning, eller möbelyta, vilket rimligen borde vara fallet för punkt 6b – avtorkning/städning av lösöre, plana ytor, som ju inte avser någon städning av själva utrymmet utan enbart möbler? Avses även väggar och tak i det som räknas som kvadratmeterpris vid städning av "byggnad" (p. 6c)? Även här skiljer sig anbudspriserna avsevärt, mellan 181 och 425 %.

Angående p. 10, möbeltvätt, kan noteras att anbudspriserna skiljer sig extremt mycket, upp till 76 400 %. Det är uppenbart att anbudsgivarna inte har lagt bud på samma saker.

I p. 11a, ozonering av lösöre i egen kammare, skiljer sig anbudspriserna åt med 675 %. Pris efterfrågas "per dygn", vilket inte säger någonting alls. Avgörande är hur mycket lösöre som ska ozoneras, om det är flera hushåll, en hel fastighet, ett helt kontor, en lägenhet eller ett rum. Här skulle priset lämpligen ha efterfrågats per kubikmeter lösöre tillsammans med uppgiften om tid för förvaringen, som t.ex. gjorts i p. 4 för magasinering av lösegen- dom hos leverantören. Med hänsyn till de stora skillnaderna mellan an- budsgivarna är det tydligt att dessa lagt bud med olika förutsättningar.

Sammanfattningsvis har förfrågningsunderlaget brustit vad gäller utform- ningen av prisbilagorna på ett sådant sätt att anbudsgivare inte kunnat tolka vad förfrågan på de olika punkterna avser, hur stora ytor som ska beräknas, hur stora mängder som avses etc. Förfrågningsunderlaget är mycket otyd- ligt i dessa hänseenden, vilket de stora prisskillnaderna utvisar. Bolaget är den anbudsgivare som offererat lägst timpris på de punkter där sådant ef- terfrågats och vinnande anbudsgivare har offererat högst timpris (vilket dock utgjort en alltför liten del av totalt anbudspris i vald utvärderingsmo- dell för att få någon särskild påverkan), vilket visar att det är uppenbart att det är olika tolkningar av prisfrågorna som lett till prisskillnaden om närapå 500 % avseende totala anbudspriset. Utvärderingen och det sätt

prisförfrågningen utformats på ett sätt som lett till ett icke-affärsmässigt resultat på sätt som strider mot grundtanken med upphandlingsinstitutet. En normalt aktsam anbudsgivare måste kunna utläsa vad anbudet ska avse. Förfrågningsunderlaget strider mot principerna om affärsmässighet och transparens/förutsebarhet.

Att Relita lagt bud på 1 kr på ett flertal poster för att erhålla uppdraget påverkar inte bedömningen att underlaget brister i transparens, eftersom det inte är dessa poster som i huvudsak är otydliga. I huvudsak handlar det om tydliga bristfälligheter och olika tolkningar bland anbudsgivarna på en rad andra punkter. Det finns ingen annan förklaring än att anbudsgivarna lagt pris på olika saker och redan det faktum att många av prisposterna lämnar ett stort tolkningsutrymme då det inte framgår vilka mängder, ytor etc. som det ska lämnas pris på, medför att förfrågningsunderlaget är bristfälligt i en sådan utsträckning att upphandlingen måste göras om. Bolaget har utgått från tidigare erfarenhet av skadesaneringsverksamhet då anbudet lagts. Att förfrågningsunderlaget framstått som oklart är inte någon efterhandskonstruktion eftersom bolaget inte känt till hur de andra anbudsgivarna tolkat underlaget förrän det framkommit hur de andra anbudena sett ut.

Kommunen bestrider bifall till bolagets ansökan. Till stöd för sin talan anför kommunen i huvudsak följande.

Frågan om bolagets kreditvärdering har inte prövats eftersom det inte hört till de leverantörer som lagt lägst pris och därmed kunnat komma på fråga. Att bolaget saknar rating från UC saknar betydelse.

Förfrågningsunderlaget har inte brustit i transparens utan prisformulären är tillräckligt tydligt utformade. Det förhållandet att anbudsgivarnas priser varierar utgör i sig inget stöd för bolagets påstående om otydlighet. Det

kan här nämnas att Relita, som rangordnats som etta, lagt sig på prisnivån 1 krona i flera positioner vilket medförde att Relita var billigast.

Kommunen är ense med bolaget om att det av principerna om transparens och likabehandling följer att den upphandlande myndighetens krav ska anges på ett sätt som gör att varje leverantör med utgångspunkt i förfrågningsunderlaget kan skapa sig en bild av möjligheterna att lämna ett konkurrenskraftigt anbud. Höga krav bör ställas på noggrannhet, tydlighet och transparens i alla delar av ett förfrågningsunderlag, även om mindre brister och oklarheter får godtas (jfr RÅ 2002 ref. 50). Vid denna bedömning måste dock hänsyn tas till vad anbudsgivare inom en viss bransch normalt får förutsättas ha kännedom om. Bolaget har bedrivit skadesaneringsverksamhet sedan 1960 och bör rimligen förutsättas ha någon erfarenhet av vad en upphandlande myndighet efterfrågar vid upphandling av skadesanerings-tjänster. Med hänsyn härtill och då bolaget inte har ställt några frågor gällande förfrågningsunderlaget under själva anbudstiden, är det inte trovärdigt att bolaget inte skulle ha förstått vad förfrågningsunderlaget avser. Bolaget har inte visat att förfrågningsunderlaget skulle ha varit så otydligt att en normalt insatt anbudsgivare inom den aktuella branschen varit förhindrad att lämna ett konkurrenskraftigt anbud.

Kommunen bifogar ett yttrande från Relita, där det anges att anledningen till att tjänster satts till en nivå på 1 kr är att dessa är kopplade till andra tjänster, där prisnivåerna beaktats, vilket beror på Relitas marknadsstrategi.

DOMSKÄL

Förvaltningsrätten ska pröva om det finns skäl att, enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, ingripa mot kommunens upphandling med anledning av de grunder bolaget anfört.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. I 16 kap. 6 § LOU anges att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

I upphandlingen inkom sex stycken kvalificerade anbud. Avgörande för tilldelning var lägsta anbudspris. De beräknade anbudspriserna från de leverantörer som antogs uppgick till 5 852 250 kr, 7 368 250 kr och 12 981 250 kr. Två leverantörer, som inte antogs, hade lagt beräknade anbudspriser på 16 034 250 kr och 21 965 950 kr. Det högsta anbudspriset lades av det sökande bolaget och beräknades till 28 392 250 kr. Det sökande bolagets anbud överstiger således det minst förmånliga av de antagna med mer än det dubbla. Det sökande bolaget måste, för att vinna bifall, både visa att det föreligger fel i förfrågningsunderlaget och att bolaget till följd av detta riskerat att lida skada. Eftersom de fel som påstås föreligga i upphandlingen är hänförliga till det konkurrensuppsökande skedet, måste det inte visas, såsom då fråga är om rättelse av upphandling, att bolagets anbud sannolikt skulle ha antagits. Det måste däremot framgå att bolaget hindrats att lägga ett konkurrenskraftigt anbud. Den betydande prisskillnaden mellan det sökande bolagets anbud och övriga anbud utesluter således att bolaget skulle kunna vinna bifall endast på grund av påvisade smärre fel vid det konkurrensuppsökande skedet. Bolaget måste, med hänsyn till den betydande skillnaden i anbudspris, göra sannolikt att den påstådda bristande transparensen gett upphov till vitt skilda tolkningar av åtagandet. Dessa skilda tolkningar måste också i sig vara välgrundade utifrån den kunskap som kan förväntas från en leverantör, som är verksam inom den aktuella branschen.

Bolaget har i målet gjort gällande att förfrågningsunderlaget till vissa delar var formulerat så att det varit omöjligt att förstå omfattningen av uppdraget. Bolaget har också till stöd för detta åberopat de vitt skilda priser som uppgetts i leverantörernas anbud.

Såvitt gäller priserna konstaterar förvaltningsrätten att dessa i vissa fall ligger så lågt som på 1 kr. Prissättningen kan i dessa fall inte anses hänförlig till tolkningen av uppdragets omfattning utan utgör istället en strategi för att vinna upphandlingen. Eftersom de extremt låga priserna främst avser delar av uppdraget, där transparensen inte ifrågasatts, får det närmast betraktas som en slump för vilka poster de största prisskillnaderna uppkommit. Att olika leverantörer lägger skilda anbudspriser i en upphandling visar heller inte i sig att uppdragets omfattning nödvändigtvis varit oklart formulerat. Förvaltningsrätten anser därför mot denna bakgrund att de åberopade skillnaderna i anbudspriser måste tillmätas en mer begränsad bevisverkan när det gäller specifika kostnadsposter. Däremot talar de starkt varierande totalsummorna för de olika anbuden för att förfrågningsunderlaget tolkats på olika sätt. Frågan är om förfrågningsunderlaget formulerats på ett sådant sätt att det finns fog för olika tolkningar som motiverar helt olika anbud.

Bolaget har anfört att förfrågningsunderlaget skulle vara oklart på en rad specificerade punkter. För uppdrag med benämning ”Sanering byggnad” har transparensen ifrågasatts.

I p. 1 uppges arbetsbeskrivning enligt följande.

Punkt	Arbetsbeskrivning	å-pris (SEK/kvm)	Antagen volym/år (kvm)	å-pris (SEK/kvm)	Antagen volym/år (kvm)	å-pris (SEK/kvm)	Antagen volym/år (kvm)	Summa (SEK/år)
<i>1</i>	<i>Rivning och röjning</i>	<i>< 10 kvm</i>		<i>11-100 kvm</i>		<i>>100 kvm</i>		
<i>1a</i>	Rivning och röjning av ytor inkl. container exkl. tippavgift. Exempelvis rivning av skadade objekt, m.m. Pris ska anges per kvadratmeter röjd golvyta och med hänsyn taget till uppdragets storlek.		100		8 000		15 000	0 kr

Bolaget har anfört att det är oklart om det enligt arbetsbeskrivningen är fråga om endast sanering av ytskikt eller om det rentav skulle kunna omfatta rivning av hela byggnader. Enligt förvaltningsrättens bedömning är dock punkten tillräckligt koncist formulerad för att ge en leverantör, som är specialiserad på sanering, en god bild av omfattningen av uppdraget. Rätten anser inte att det finns fog för tolkningen att det skulle vara fråga om rivning av t.ex. hela byggnader.

I p. 2a, 2b och 3a anges följande.

Punkt	Arbetsbeskrivning	å-pris (SEK/kvm)	Antagen volym/år (kvm)	å-pris (SEK/kvm)	Antagen volym/år (kvm)	Summa (SEK/år)
2	<i>Sanering invändiga ytor</i>	<100 kvm		>100 kvm		
2a	Lättare rengöring av byggnad inkl. snickerier till färdigt resultat (inkl. kök och våtrum) Pris ska anges per kvadratmeter och med hänsyn taget till uppdragets storlek.		500		2 000	0 kr
2b	Svårare rengöring av byggnad inkl. snickerier. Klart för målning. (inkl. kök och våtrum). Exempelvis svårare brand släckt med pulver. Pris ska anges per kvadratmeter och med hänsyn taget till uppdragets storlek.		5 000		18 000	0 kr
3	<i>Grovstädning byggnad</i>	<100 kvm		>100 kvm		
3a	Grovstädning, mindre rök och sotskador typ damm (golvtäckning ska ingå). Pris ska anges per kvadratmeter och med hänsyn taget till uppdragets storlek.		2 500		9 000	0 kr

Bolaget har invänt att det inte framgår om det endast är fråga om golvyta eller om det är fråga om totalsanerad yta inklusive väggar och tak. Bolaget har även gjort motsvarande invändning för punkt 4, sanering av källar- och vindsutrymmen.

I p. 8a, 8b och 9 – 9a anges följande.

Punkt	Arbetsbeskrivning	å-pris (SEK/kvm)	Antagen volym/år (kvm)	Summa (SEK/år)
8	<i>Sanering av trapphus</i>			
8a	Lättare sanering trapphus inkl. eftertorkning och täckning till färdigt resultat. Handtvätt per våningsplan (innefattar allt, t.ex. golvplan, dörrar, trappa, handledare, väggar) Pris ska anges per kvadratmeter.		2 000	0 kr
8b	Svårare sanering trapphus inkl. eftertorkning och täckning. Klart för målning. Handtvätt per våningsplan (innefattar allt, t.ex. golvplan, dörrar, trappa, handledare, väggar). Pris ska anges per kvadratmeter.		1 000	0 kr
9	<i>Desinficering</i> Efter exempelvis översvämning av avloppsvatten.			
9a	Bakteriedödande behandling av ytor. Pris ska anges per kvadratmeter.		2 000	0 kr

Bolaget har på dessa punkter invänt att det inte anges om priset ska anges per kvadratmeter golvyta för det sanerade utrymmet, såsom bolaget tillämpar det, eller per kvadratmeter sanerad/desinficerad yta, som vissa andra anbudsgivare enligt bolaget med all sannolikhet tillämpar.

Enligt bolagets uppfattning ger förfrågningsunderlaget vid anbudsgivning för ovan nämnda punkter utrymme för två olika tolkningar. Den ena tolkningen, som bolaget anpassat sitt anbud efter, är att kvadratmeterpriset avser pris per kvadratmeter golvyta i viss byggnad. Om t.ex. en lägenhet på 100 kvadratmeter ska saneras, måste anbudsgivaren med denna tolkning i sin prissättning av varje kvadratmeter golv beakta de totala kostnaderna för att sanera samtliga ytor – golv, väggar, tak – i lägenheten. Den beräknade kvadratmeterkostnaden i exemplet svarar således mot en hundradel av den totala saneringskostnaden (exklusive möbler m.m.) för lägenheten. Den andra tolkningen, som bolaget anser att de leverantörer, som vunnit upphandlingen, anpassat sina anbud efter, är att det är den sammanlagda sanerade ytan som kvadratmeterpriset avser. En lägenhet på 100 kvadratmeter kan således, med denna tolkning, innefatta flera hundra kvadratmeter yta

som ska läggas till grund för prissättningen av varje sanerad kvadratmeter. Med den senare tolkningen kan därmed ett väsentligt lägre kvadratmeterpris läggas jämfört med vid den förra tolkningen, utan att det totala priset för sanering av lägenheten för den skull blir lägre.

Förvaltningsrätten finner, efter genomläsning av de åberopade punkterna i förfrågningsunderlaget, att det enligt ordalydelsen finns ett utrymme för båda tolkningarna. Det har inte i målet klarlagts vilken tolkning som kommunen anser är den riktiga. Det kan vidare konstateras att det i upphandlingen förekommit en så stor spännvidd i spridningen av priserna i anbuden att det i vart fall ger visst stöd för att förfrågningsunderlaget tolkats olika. Enligt förvaltningsrättens bedömning har bolaget, mot bakgrund av att förfrågningsunderlaget öppnar för olika läsningar, att kommunen inte anfört vilken tolkning som enligt kommunen är den riktiga och att starkt divergerande prissättningar förekommit, fullgjort sin bevisbörda för att förfrågningsunderlaget brustit i transparens.

Kommunen har invänt att bolaget, om det tvekat om tolkningen av förfrågningsunderlaget, hade bort ställa frågor till kommunen under anbudstiden. Förvaltningsrätten anser dock att bolagets förklaring, att det först sedan det fått kännedom om prissättningen i övriga anbud insett tvetydigheten i förfrågningsunderlaget, måste godtas.

Bolaget har också gjort gällande att förfrågningsunderlaget brustit i transparens på andra punkter, nämligen när det gäller omflyttning samt täckning av möbler, flyttstädning, möbeltvätt och ozonering. Kommunen har inte närmare bemött dessa invändningar i detalj. Förvaltningsrätten finner att såvitt framkommit i målet det framstår som sannolikt att förfrågningsunderlaget på i vart fall två av dessa punkter brustit i transparens, nämligen städning av byggnad, p. 6c, och ozonering, p. 11a, av de skäl som bolaget åberopat.

När det gäller frågan om bolagets kreditrating finner förvaltningsrätten, att den, såsom kommunen anfört, inte aktualiserats då bolagets anbud inte hört till dem som bedömts komma ifråga och bolagets kreditvärdighet därför inte prövats. Rätten finner därför att det inte framkommit att kommunen ifråga om bedömning av kreditvärdighet brutit mot någon av de upphandlingsrättsliga principerna.

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att det har framkommit i målet att förfrågningsunderlaget formulerats på sätt som gett upphov till olika tolkningar, vilka var för sig motiverat helt annorlunda prissättning i anbudena. Förfrågningsunderlaget strider därmed mot transparensprincipen. Bolaget har till följd därav lidit eller riskerat att lida skada genom att bolaget hindrats att lägga ett konkurrenskraftigt anbud. Bolagets ansökan om överprövning ska därför bifallas. Eftersom felet förelegat i det konkurrensuppsökande skedet ska upphandlingen göras om.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A LOU)

Lina Törnqvist

rådman

Målet har handlagts av Carl Martin Gölstam.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

